

Datum
2023-12-18

Ert diarienummer:
Ju2023/02232

Vår referens
Anders Persson

Justitiedepartementet
Louise Berkelius
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

ju.L2@regeringskansliet.se
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – EU-kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner

Innovationsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för Sveriges innovativa företag inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn med fokus på arkitekt- och ingenjörskunnande (arkitektföretag, teknikonsultföretag inom bygg och anläggning, industrikonsult- och techkonsultföretag samt TIC-företag -Test, Inspektion och Certifiering. Vi samlar 850 företag med cirka 45 000 medarbetare i en bransch som skapar innovativ design för smarta samhällen. Innovationsföretagen ingår i Almega – Sveriges största arbetsgivar- och branschorganisation för tjänsteföretag.

Sammanfattning

Innovationsföretagen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar. Innovationsföretagen delar EU-kommissionens bedömning att sena betalningar vid affärstransaktioner är ett problem och att det hämmar konkurrensen på den inre marknaden.

De konkurrenshämmande problemen med långa avtalade betaltider i näringslivet uppstår oftast genom att den dominerande parten tvingar fram långa betaltider från sina leverantörer eller att en dominerande leverantör erbjuder långa betaltider i handelstransaktioner för att slå undan konkurrensen från ofta mindre och inte lika finansiellt starka leverantörer på marknaden. Det gäller ofta små och medelstora företag. I båda fallen hämmar det konkurrensen och den fria marknaden.

Trots det direktiv (2011/7/EU) som antogs 2011 med striktare regleringar i vissa länder inom EU och åtskilliga frivilliga initiativ, så har problem med långa betaltider kvarstått. Detta hämmar inte bara företagets konkurrenskraft utan även handeln på den inre marknaden och EUs konkurrenskraft internationellt.

Innovationsföretagen bedömer att en skärpt reglering med enkla tydliga spelregler i hela EU är nödvändig för att stärka konkurrenskraften inte bara i Sverige utan i hela EU.

- Innovationsföretagen stödjer förslaget till förordning i sin helhet.

Bakgrund

Långa fakturatider och sena betalningar har varit ett konkurrenshämmande problem i näringslivet och eskalerade under den ekonomiska krisen på 1990-talet då många stora företag hamnade i finansiella problem. En del av lösningen blev då att de uppmanade sina leverantörer att tillfälligt acceptera förlängda betaltider för att rädda kundföretaget i en pressad situation. Lösningen blev inte tillfällig utan etablerade sig som en praxis för att öka likviditet i storföretag och spreds till andra företag och sektorer.

År 2011 antogs ett direktiv (2011/7/EU) för att korta fakturaperioder i EU-länderna. Direktivet föreskrev att 30 dagar ska vara fakturatid för offentliga myndigheter, och 60 dagar för företag, med möjlighet för företag att avtala om andra fakturatider om det inte är uppseendeväckande orättvisa villkor. Direktivet innehåller också bestämmelser om att försening automatiskt ska berättiga till ränta och en minsta ersättning på 40 Euro för indrivning av betalning. Direktivet gav medlemsstater möjlighet att införa lagar som var mer långtgående.

En kritik som riktades mot direktivet var att förslaget om 60 dagar som norm riskerade att förlänga betaltider mellan företag i Europa generellt och att det därmed skulle kunna leda till förlängda betaltider och därmed få motsatt effekt i förhållande till sitt syfte att korta betaltiderna för att stärka konkurrenskraften.

I Sverige har direktivet efter denna kritik implementerats med 30 dagars fakturatid vid affärer mellan näringsidkare med möjlighet att avtala om andra fakturatider om borgenären godkänner det. För myndigheter och andra offentliga organ gäller 30 dagars fakturatid och går inte att avtala bort.¹

För att tillgodose storföretags önskemål om att fortsatt värna avtalsfriheten, men ändå arbeta för att effektivisera betalflöden i näringslivet, accepterade en rad större företag att etablera en uppförandekod för betaltider 2018.

Uppförandekoden innebär att vid köp från små och medelstora företag med färre än 250 anställda förbinder sig företagen att betala inom 30 dagar till de leverantörer som så begär. Ett trettioal större företag har anslutit sig till koden.²

Den 1 mars 2022 infördes dessutom en redovisningsplikt via lag för att följa upp hur väl ambitionerna med att korta betaltider uppfylls. Stora företag med fler än 250 anställda är skyldiga att rapportera sina betaltider till små och medelstora företag. Rapporteringen sker till Bolagsverket och den första rapporteringsperioden, som avser perioden den 1 juli 2022 till den 30 juni 2023, avslutades i september i år.³

EU-kommissionens förslag

EU-kommissionen har konstaterat att direktivet inte har lett till förkortade fakturatider eller att betalningar i tillräcklig utsträckning sker i tid inom EU. Enligt EU-kommissionen betalas varannan faktura inom affärstransaktioner efter avtalad tid och försenade betalningar orsakar var fjärde konkurs inom EU.

Då direktivet från 2011 inte uppnått sitt syfte och problemen med långa betaltider fortsatt slår mot företagets konkurrenskraft samt hämmar handeln på den inre marknaden föreslår EU-kommissionen nu en förordning, ett förenklat regelverk som ska gälla i hela EU. Den föreslagna förordningen ska ersätta direktivet.

¹ Prop. 2012/13:36

² www.betaltider.se

³ <https://betalningstider-info.bolagsverket.se/>

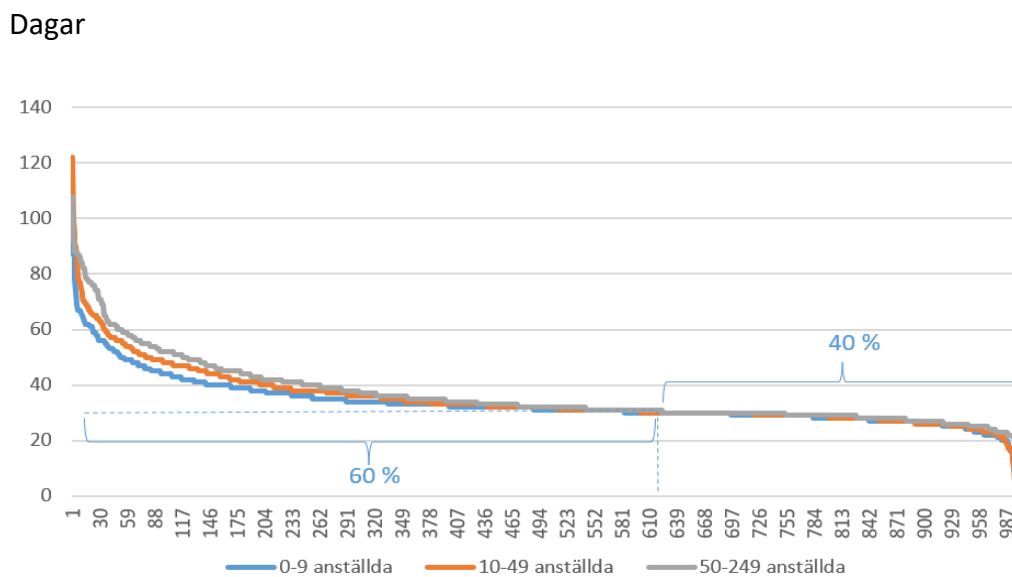
Förslaget innebär bland annat att:

- Betalningstiden inte får vara längre än 30 dagar. Denna tidsgräns kan inte förhandlas bort.
- Vid försenad betalning ska en dröjsmålsränta motsvarande referensräntan plus åtta procentenheter utgå automatiskt. Borgenären kan inte avstå från dröjsmålsräntan.
- I förordningen listas tydligare än i direktivet vilka avtalsvillkor som anses vara orimliga eller oskäliga och inte ska vara tillåtna.
- Varje medlemsstat ska utse en eller flera tillsynsmyndigheter som ska se till att reglerna i förordningen efterlevs.
- Medlemsstaterna ska också främja en frivillig användning av alternativa mekanismer för tvistelösningar.

Sena betalningar fortsätter att vara ett problem

Långa avtalade betaltider och även betalningar efter avtalat datum fortsätter att vara ett problem för många svenska små och medelstora företag. Det tydligaste belägget för detta finns i den första inrapporteringen av avtalade och faktiska betaltider från cirka 1 000 svenska företag med fler än 250 anställda som lämnades till Bolagsverket i september i år. Inrapporteringen av betaltider ger en god överblick av vilka avtalade och faktiska betaltider stora företag i genomsnitt tillämpar vid affärer med mindre företag.

Diagram 1: Genomsnittlig faktisk betalningstid från inrapporterande större företag, 1 juli 2022 – 30 juni 2023

	Medelvärde	Std	Median
0-9 anställda		33,42	8,95
10-49 anställda		34,86	10,97
50-249 anställda		36,11	12,30

Källa: Bolagsverket och Almega Innovationsföretagen

Diagram 1 på föregående sida visar faktisk betaltid i genomsnitt från samtliga inrapporterande större företag till små medelstora företag uppdelade på storlekskategori. Varje företag i sig har inrapporterat ett medelvärde av sina betaltider, vilket innebär att de faktiska betaltiderna dels kan vara mycket längre och mycket kortare i enskilda fall. Sammanställningen som har gjorts av Almega Innovationsföretagen visar att 60 procent av storföretagen har en genomsnittlig faktisk betaltid till SME-företag över 30 dagar. Den genomsnittliga faktiska betaltiden till små och medelstora företag är 35 dagar och 30 procent av fakturorna betalas efter avtalad betalningstid.

De företag som anslutit sig till den frivilliga uppförandekoden och förbundit sig att betala inom 30 dagar till de leverantörer som så önskar är tyvärr inte bättre. Deras faktiska betaltid är i genomsnitt 42,7 dagar även om de bara betalar 23 procent av sina fakturor för sent.

Arbetet med att etablera en frivillig kod för kortare betaltider har därmed inte fått avsedd effekt. En förklaring kan vara att kostnaden för att bryta mot koden i form av negativa effekterna för företagets varumärke eller rykte bland leverantörer inte är tillräckligt stort. Leverantörers möjlighet att välja annan kund kan vara begränsad om kunden har en dominerande ställning på den lokala marknaden. Ett annat skäl kan vara att frågan prioriteras ner inom företagen eller inte följs upp tillräckligt mycket inom företagen. Ytterligare ett skäl kan vara att kostnaden för att finansiera sin verksamhet genom att tvinga fram finansiering från sina leverantörer kommer med mycket lägre kostnad än att behöva söka finansiering från sina ägare, genom riskkapital eller genom att ordna finansiering via sin bank. Med ökande räntekostnader riskerar detta att bli ett av de huvudsakliga skälen till att ett företag i dominerande ställning nyttjar sina leverantörer som bank.

Tabell 1: Faktisk genomsnittlig betaltid och andel betalningar efter avtalad tid för 22 OMXS30-bolag, 1 juli 2022 – 30 juni 2023

Dagar och procent			
OMXS30	0-9	10-49	50-249
ABB Ltd	62 / 42	70 / 33	83 / 32
Alfa Laval	34 / 19	34 / 18	39 / 18
Assa Abloy	50 / 27	48 / 25	54 / 27
Astra Zeneca	39 / 7	49 / 4	52 / 3
Atlas Copco	33 / 11	44 / 10	49 / 12
Autoliv	40 / 46	39 / 45	43 / 33
Boliden Mineral	46 / 28	50 / 27	34 / 23
Electrolux	36 / 49	38 / 58	37 / 50
Ericsson	34 / 72	48 / 78	74 / 90
Essity	36 / 20	35 / 22	36 / 20
Getinge	52 / 97	47 / 98	43 / 96
Sandvik SRP	87 / 39	69 / 34	58 / 51
Sinch	32 / 40	32 / 37	30 / 42
SEB Kort Bank	31 / 13	30 / 8	30 / 8
SKF	44 / 32	51 / 25	84 / 13
SCA	33 / 48	37 / 53	33 / 48
Sv. Handelsbanken	20 / 7	17 / 10	18 / 8
Swedbank	29 / 44	29 / 51	29 / 44
Swedish Match	25 / 7	30 / 6	34 / 6
Tele2	31 / 30	35 / 33	35 / 39
Telia	39 / 25	48 / 23	51 / 16
Volvo Lastvagnar	53 / 4	57 / 4	87 / 1

Källa: Bolagsverket och Företagarna

Betalningsmoralen är sämst bland de största företagen. I tabell 1 ovan finns en analys av faktiska betaltider och andel sena betalningar från de 22 OMXS30 bolag som rapporterat in sina betaltider till Bolagsverket. Den har gjorts av organisationen Företagarna och visar att endast tre av bolagen betalar de minsta företagen inom 30 dagar och enbart fyra av bolagen betalar mer än 90 procent av sina fakturor i tid.

Under 2022 fanns ljusglimtar när det gäller betalningsmoralen, dvs. viljan att inte betala fakturor efter förfallodatum. Fintechföretaget Invoier tar återkommande fram ett index över försenade betalningar från företag till andra företag - betaltidsindex.⁴ Den årliga sammanställningen av betaltidsindex för 2022 visade att svenska företag har blivit bättre på att betala fakturor innan förfallodatum. Detta index berör endast företagets förmåga att hålla avtalade förfallodatum och ej hur lång den avtalade betaltiden är.

Allt jämt är de minsta företagen bäst på att betala sina fakturor i tid medan de större företagen fortfarande oftast betalar sina fakturor för sent.⁵

Innovationsföretagens hållning

Innovationsföretagen som under lång tid har arbetat med att effektivisera betalflöden i näringslivet delar EU-kommissionens ståndpunkt att sena betalningar vid affärstransaktioner är ett problem. Långa betaltider och försenade betalningar skapar likviditetsproblem, ökar affärsrisken, höjer transaktionskostnader och hämmar konkurrensen på marknaden. Ineffektiviteten i betalflöden mellan företag försämrar marknadens funktion och riskerar att undergräva fundamentet i en väl fungerande marknadsekonomi.

De negativa konsekvenserna av sena betalningar blir allvarigare i ett konjunkturläge där många framförallt små och medelstora företag pressas av sjunkande efterfrågan och höga räntor.

Innovationsföretagen delar också uppfattningen att snabba och pålitliga betalningsflöden är viktigt för en väl fungerande inre marknad för både varor och tjänster. Att stärka tjänstehandeln inom EU är viktigt. Handeln med tjänster är en växande del av den svenska utrikeshandeln men handeln med tjänster med andra EU-länder utvecklas inte lika starkt som tjänstehandeln med övriga världen. Ett förenklat och enhetligt regelverk i hela EU som främjar en väl fungerande marknad skulle starkt kunna bidra till ökad handel inom EU och stärkt konkurrenskraft för alla företag. Inte minst för svenska företags möjligheter att öka sin export på den inre marknaden. Idag leder långa betaltider till likviditetsproblem, ökande kreditrisker och höga transaktionskostnader, vilket hämmar företagets möjligheter att exportera och att utveckla sitt erbjudande och sin affär.

Även om problem i Sverige är mindre än i södra och östra Europa så har långa betaltider en starkt konkurrenshämmande effekt som leder till minskad sysselsättning och minskade FoU-investeringar. Fördelen för Sverige med en förenklad och enhetlig reglering är att det skulle kunna öppna upp hela den europeiska marknaden och bidra till en ökad internationalisering av näringslivet. Svenskt kunnande skulle kunna göras tillgängligt på fler marknader och utbudet av potentiella kundföretag öka markant.

EU-kommissionens förslag har sin grund i problem med bristande betalningsmoral, nyttjandet av dominerande ställning samt hur det slår mot små- och medelstora företag. Problemet med långa betaltider är dock bredare än så och slår mot såväl små som stora företag. Ineffektivitet i

⁴ Betaltidsindex baseras på sammanlagt 1,8 miljoner fakturor från 45 000 svenska företag under perioden 2016 till 2023.

⁵ <https://invoier.com/betaltidsindex-visar-stor-forbattning-mot-snabbare-betaltider/>

betalflöden mellan företag hämmar hela marknadens funktion och är ett hot mot en väl fungerande marknadsekonomi.

Avtalsfriheten är en grundläggande princip för ett väl fungerande näringsliv och ska värnas. Nyttjande av dominerande ställning för att diktera ensidigt gynna en avtalspart riskerar att undergräva principen av avtalsfrihet.

Innovationsföretagens bedömning är att EU-kommissionen har lagt ett välbalanserat och proportionerligt förslag som dels värnar om avtalsfriheten, dels står upp för en väl fungerande marknadsekonomi samt skapar förutsättningar för ökad konkurrens mellan företag.

På en väl fungerande marknad bör varje företag ha förutsättningar att klara sin finansiering. Grunden för detta är det egna kapitalet, finansiering från ägare, riskkapital och belåning från en bank och finansmarknad som har som verksamhet att bedriva ut- och inlåning. Att företag alltmer baserar sin finansiering på att utnyttja sina leverantörer som bank är i grunden osunt och hämmande för näringslivets utveckling. Detta gäller så väl stora som små företag.

Utöver en förbättrad reglering kring konkurrensvillkoren på marknaden behöver kunskapen öka kring marknadens funktion och hur effektiviteten av betalflöden i näringslivet bidrar till stärkt konkurrenskraft för Sverige, för EU och för hela näringslivet.

Innovationsföretagen menar att denna typ av reglering bör ske på internationell nivå för att främja den internationella konkurrensen och inte särregleras eller guldplätteras i enskilda stater.

Innovationsföretagen står givetvis till förfogande för ytterligare frågor i det fortsatta arbetet.

Med vänlig hälsning

INNOVATIONSFÖRETAGEN

Anders Persson, näringspolitisk chef

Tel: +46 70 509 69 17

Mejl: anders.persson@innovationsforetagen.se